

Міністерство освіти і науки України

Сумський державний університет

**КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА
ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

*Тема: Оцінка корпоративної стійкості підприємницької структури (на
прикладі АТ «Укртрансгаз»)*

*Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Освітня програма 6.076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»*

Завідувач кафедри: _____ /Карінцева О.І./

Керівник роботи: _____ /Зубко К.Ю./

*Виконавець: _____ /Дячок А.І./
П.І.Б.*

*Група: _____ Ез-71к
шифр*

Суми 2021

ЗМІСТ

	С.
РЕФЕРАТ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОРПОРАТИВНОЇ СТІЙКОСТІ.....	7
1.1 Поняття корпоративної стійкості і фактори, що впливають на сталий розвиток підприємства.....	7
1.2 Методики оцінки стійкості підприємства.....	10
РОЗДІЛ 2 РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ І ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЇ АТ «УКРТРАНСГАЗ».....	16
2.1 Аналіз діяльності та структури АТ «Укртрансгаз»	16
2.2 Інтегральна методика оцінки рівня корпоративної стійкості компанії АТ «Укртрансгаз».....	21
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ СТРУКТУРИ.....	26
3.1 Рекомендації щодо підвищення корпоративної стійкості.....	26
3.2 Алгоритм підвищення корпоративної стійкості.....	28
ВИСНОВКИ.....	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	33

Реферат

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Робота складається із вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 35 с., 2 рисунки, 11 таблиць, 9 формул, список використаних джерел із 23 найменувань.

Метою роботи є пошук і систематизація підходів до оцінки корпоративної стійкості.

Об'єктом дослідження є корпоративна стійкість підприємства.

Предметом дослідження є підходи до оцінки досягнення і підвищення корпоративної стійкості.

Для досягнення мети необхідно вирішити ряд завдань:

- проаналізувати концепцію сталого розвитку, включаючи аналіз корпоративної стійкості;
- виділити і систематизувати фактори, що впливають на корпоративну стабільність;
- дослідити існуючі підходи до аналізу й оцінки корпоративної стійкості;
- провести інтегральну оцінку рівня корпоративної стійкості компанії АТ «УКТРАНГАЗ»;
- дати практичні рекомендації для досягнення довгострокової стійкості компанії.

Методологічною основою роботи є метод наукового пізнання та системного підходу, порівняння, аналітичний метод, економіко-статистичний, а також діалектичний, структурно-функціональний методи.

Ключові слова: розвиток, стійкість, ефективність, стабільність.

ВСТУП

Сучасні економічні реалії, жорстка конкуренція на ринку закликають підприємства знайти таку стратегію, яка давала б можливість експлуатувати потенціал найкращим чином, а також забезпечити захист підприємства від різних ризиків. В даний момент підприємства на собі відчують всі складнощі економічного розвитку, оскільки вони адаптуються до всесвітньої фінансової кризи, до невтішної політичної ситуації, підбору нових форм і методів управління для забезпечення конкурентоспроможності та створення високого рівня економічної стійкості. Макроекономічні умови ведення фінансово-господарської діяльності багато в чому визначають її стійкість. Прагнення максимізувати власну ефективність з урахуванням вимог інституційного середовища призводить до необхідності виявлення і врахування чинників підвищення ефективності. Протягом останніх декількох років основні економічні та соціальні показники говорять про стагнацію, що в сучасних динамічних умовах можна розцінювати як фактор зниження стійкості економічних суб'єктів.

Актуальність проблеми забезпечує також неузгодженість точок зору на конкретний набір характеристик стійкості. Загальні підходи поділяють багато вчених і фахівці-практики, але методики містять семантично схожі, проте різні за формою показники, що ускладнює розробку формалізованої методики аналізу стійкості діяльності організації

Ефективне застосування методики аналізу вимагає їх попереднього упорядкування, вироблення сукупності уніфікованих підходів до аналізу різних областей діяльності економічних суб'єктів.

Об'єкт дослідження - корпоративна стійкість підприємства.

Предмет дослідження - підходи до оцінки досягнення і підвищення корпоративної стійкості.

Мета дослідження полягає в пошуку і систематизації підходів до оцінки корпоративної стійкості.

Поставлена мета обумовила вирішення наступних завдань:

- проаналізувати концепцію сталого розвитку, включаючи аналіз корпоративної стійкості;
- виділити і систематизувати фактори, що впливають на корпоративну стабільність;
- дослідити існуючі підходи до аналізу й оцінки корпоративної стійкості;
- провести інтегральну оцінку рівня корпоративної стійкості компанії АТ «УКТРАНГАЗ»;
- дати практичні рекомендації для досягнення довгострокової стійкості компанії.

Теоретичну основу дослідження склали праці зарубіжних і вітчизняних вчених і експертів в області оцінки корпоративної стійкості і внеску бізнесу в реалізацію цілей сталого розвитку: Ареф'єва О. В., Василенко В. А., Грачова О. В., Криворотов В.С., Никешин С.Н., Рижаківа Г.М. та інші [1-2] .

У процесі роботи застосовувалися такі наукові методи як аналіз, порівняння, узагальнення, методи угруповання, класифікації, індексні методи і розрахунок коефіцієнтів.

Інформаційною базою дослідження послужили міжнародні та національні стандарти корпоративної стійкості; наукові роботи та прикладні дослідження зарубіжних і вітчизняних вчених. У процесі дослідження були використані інформаційні ресурси мережі Інтернет та ресурси електронних бібліотечних систем.

У першому розділі роботи проаналізовано поняття «корпоративної стійкості», виділені і систематизовані фактори, що впливають на розвиток компаній.

У другому розділі проведена інтегральна оцінка рівня корпоративної стійкості компанії АТ «Укртрансгаз».

У третьому розділі роботи визначені проблеми ефективності діяльності підприємства та надані рекомендації щодо підвищення рівня корпоративної стійкості.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОРПОРАТИВНОЇ СТІЙКОСТІ

1.1 Поняття корпоративної стійкості і фактори, що впливають на сталий розвиток підприємства

Корпоративна стійкість - діловий підхід, який формує довгострокову вартість споживача і співробітника, створюючи «зелену» стратегію, націлену до навколишнього середовища і з огляду на кожний вимір того, як бізнес працює в соціальній, культурній, і економічній обстановці. Це також конкретизує стратегію побудови компанії, яка сприяє довговічності через прозорість і належний розвиток співробітника [3, с.18].

Ідеї концепції корпоративної стійкості вже відображення в таких популярних стандартах, як ISO 14001 та SA8000, в формах соціальної звітності та моделях діалогу підприємств із зацікавленими сторонами.

Фактори стійкості - причини, які можуть викликати її порушення, що класифікуються в залежності від середовища виникнення, характеру і напрямку впливу, об'єкта впливу і т.і.

Фактори поділяються за методами впливу на: економічні та неекономічні, які в свою чергу поділяються на політичні, правові, екологічні, а також виділяють фактори прямого і непрямого впливу.

Здатність компанії протистояти і долати кризові ситуації, виходити переможцями в боротьбі з конкурентами, зберігаючи економічну стійкість багато в чому залежить, від стабільного стану внутрішнього середовища (тобто внутрішніх чинників).

Внутрішні чинники визначають цілі, завдання, структуру, технологію виробництва і кадри підприємства. У державах із стабільною економікою ситуацією співвідношення між зовнішніми і внутрішніми факторами складаються на користь останніх. Аналіз банкрутства підприємств в

розвинених країнах свідчить, що до банкрутства призводять на 1/3 зовнішні і 2/3 внутрішні чинники. Немає особливої необхідності доводити, що в умовах економічної стабільності основними перешкодами, що заважають розвитку підприємства, як правило, лежать в сфері його власної діяльності і містять внутрішні розбіжності і протиріччя у визначенні цілей підприємства, засобів їх досягнення, використовуваних ресурсів, методів організації діяльності та управління компанією [4, с.359].

Вплив факторів зовнішнього середовища в значній мірі робить менш збалансованим і стійким рівновагу і стабільність діяльності господарюючих суб'єктів, галузей економіки, що веде до зростання залежності національної економіки в цілому.

До внутрішніх факторів належать управлінські, виробничі і фінансові, до зовнішніх - фактори прямого і непрямого впливу.

Внутрішні чинники - чинники внутрішнього середовища підприємства, що впливають на його функціонування і розвиток. До внутрішніх факторів належать:

1. Виробництво - складний процес створення будь-якого продукту, що характеризується використанням обладнанням, застосовуваними технологіями, рівнем кваліфікації персоналу. Від того наскільки використовується сучасне, високотехнологічне обладнання і застосовуються інноваційні технології, залежить якість і конкурентоспроможність продукції, що випускається. Виробництво є основним внутрішнім фактором, що визначає економічну стабільність і стійкість підприємства [5, с.118].

2. Особливе місце в забезпеченні економічної стійкості підприємств займає система стратегічного менеджменту. Стратегічний менеджмент дозволяє підприємству підвищити ефективність управління, закласти основи стабільного розвитку бізнесу і, передбачивши можливі негативні впливи зовнішнього середовища, розробити заходи протидії.

3. Фінанси - від того, яким чином підприємство планує реалізацію фінансів, залежить залучення інвестицій, поповнення обігових коштів, використання отриманого прибутку і в цілому розвиток підприємства.

4 Організаційну структуру слід розглядати як систему, що дозволяє раціонально використовувати людей, фінанси, устаткування, предмети праці, площі підприємства.

5. Персонал - розглядається як один з основних видів ресурсів, без якого неможливе стабільне функціонування підприємства. Від рівня підготовленості персоналу, від впровадження мотиваційних стимулів на підприємстві є пряма залежність сталої діяльності підприємства і його розвитку.

6. НДВКР - наукові дослідження і впровадження перспективних конструкторських розробок роблять значний вплив на розвиток підприємства і дозволяють компанії зберегти темпи розвитку, удосконалюючи свої технології, підвищуючи конкурентоспроможність [6, с.23-24].

На рисунку 1.1 подано класифікацію чинників розвитку підприємства

Сталий розвиток підприємства			
Фінансова стійкість	Маркетингова стійкість	Виробнича стійкість	Інноваційна стійкість
<ul style="list-style-type: none"> -фінансова стратегія -ефективність фінансового менеджменту -структура активів -забезпеченість власними коштами -вартість капіталу 	<ul style="list-style-type: none"> -маркетингова стійкість -випуск продукції яка має попит -випуск продукції яка відповідає стандартам -асортимент продукції 	<ul style="list-style-type: none"> -виробнича стратегія та тактика - удосконалення організації виробництва -підвищення вартості основних фондів -якість бізнес процесів -забезпеченість необхідними ресурсами 	<ul style="list-style-type: none"> -інноваційна стратегія - здатність до прийняття нових ідей -орієнтація на постійне покращення -наявність перспектив розвитку

Рисунок 1.1 Класифікація факторів стійкого розвитку підприємства

Для підвищення стійкості підприємства необхідно чітко виділяти фактори, що мають вирішальне значення і визначають розвиток підприємства. Головними внутрішніми факторами сталого розвитку є: рівень розвитку людських ресурсів; забезпеченість матеріальними ресурсами; стан виробничих фондів і т.і. Крім того, розвиток підприємства безпосередньо залежить від ефективності використання його внутрішнього потенціалу, який визначається впливом внутрішніх факторів.

Таким чином, сталий розвиток підприємства характеризується підтриманням його цілісності при впливі зовнішніх і внутрішніх факторів, що трансформують навколишнє середовище, і одночасно адаптацією підприємства до цих змін.

1.2 Методики оцінки стійкості підприємства

Ефективне управління будь-якою діяльністю неможливо без застосування різних інструментів контролю і оцінки. Практична значимість оцінки діяльності полягає в наступному:

1. Дозволяє господарюючим суб'єктам приймати обґрунтовані управлінські рішення, своєчасно скоригувати програми в з метою підвищення віддачі вкладених коштів; власникам компанії - контролювати фінансову стійкість.

2. Стейкхолдери, спираючись на результати оцінки, можуть аналізувати, оцінювати і приймати рішення про інвестиції [7].

Різні методики оцінки стійкості компаній, розробляються як представниками бізнес-спільноти (послуги в даній області надають відомі аудиторські компанії) так і представниками наукових кіл.

Аналіз вітчизняних робіт в даній області показав, що не існує єдиного підходу при розробці методології оцінки. Це можна пояснити декількома факторами. По-перше, складністю самого поняття «стійкість компанії» -

необхідність врахування екологічної, соціальної та економічних аспектів. По-друге, різними поглядами на проблему - від політичних до наукових.

Заслуговує на окрему увагу методика, запропонована Хомяченковой Н.А., яка враховує всі аспекти стійкості в рівній мірі. Для характеристики стійкості підприємства Хомяченкова Н. А. виділила чотири взаємопов'язаних складових [8].

1. Економічна стійкість. В рамках економічної складової стійкості виділяються: фінансова стійкість, виробнича стійкість, маркетингова стійкість, організаційна стійкість, інвестиційна стійкість.

2. Соціальна стійкість.
3. Екологічна стійкість.
4. Ризикова стійкість

Для кожного компонента стійкості розроблена система показників (табл. 1 1).

Таблиця 1.1 - Система показників для оцінки стійкості підприємства [9-11]

Вид	Основні показники та коефіцієнти	Розрахунок	Призначення
1	2	3	4
Фінансова стійкість	Кпл - коефіцієнт поточної ліквідності	Оборотні активи / короткострокові зобов'язання	Показує здатність підприємства погашати короткострокові зобов'язання тільки за рахунок оборотних активів
	Кфз - коефіцієнт фінансової залежності	Валюта балансу / власний капітал	Показує, скільки позикових коштів залучило підприємство на 1 рубль вкладених в активи власних коштів
	Кав - коефіцієнт автономії	Власний капітал / активи	Показує, наскільки компанія незалежна від кредиторів
	Кфв - коефіцієнт фінансового важеля (левериджу)	Позиковий капітал / Власний капітал	Показує частку запозичених коштів по відношенню до власних коштів компанії

	2	3	4
	Км - коефіцієнт маневреності	Власні оборотні кошти / величина оборотних активів	Характеризує здатність підприємства підтримувати рівень власного оборотного капіталу і заповнювати оборотні кошти в разі потреби за рахунок власних джерел
	МВК - Мультиплікатор власного капіталу	Чисті активи / ВК	Відображає співвідношення всіх коштів, авансованих в підприємство, і його власного капіталу (активів)
	Кзок - коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними коштами	Власні оборотні кошти / Оборотні активи.	Характеризує ступінь забезпеченості підприємства власними оборотними засобами, необхідними для підтримки його фінансової стійкості.
стійкість	Кфн - коефіцієнт фондівдачі	Виручка / Середньорічна вартість основних засобів	Характеризує ефективність використання основних засобів. Показує, скільки виручки припадає на одиницю вартості основних засобів
	Крен - коефіцієнт рентабельності виробництва	Прибуток від продажів / Повна собівартість продукції	Являє собою величину прибутку, що припадає на кожну гривню собівартості проданої продукції (виробничих витрат)
	В - коефіцієнт зміни вироблення продукції на 1 працівника	Вироблення на 1 працівника звітного періоду / вироблення на 1 працівника попереднього періоду	Характеризує результативність корисної праці. Показує кількість продукції, що припадає на одного середньооблікового працівника в рік
Маркетингова стійкість	Кр - частка ринку	Обсяг продажів підприємства / загальний обсяг продажів продукції тієї ж категорії на ринку	Характеризує стан компанії на ринку відносно конкурентів
	Кзоп - коефіцієнт зміни обсягу продажів	Обсяг продажів звітного періоду / обсяг продажів попереднього періоду	Відображає зростання або зниження конкурентоспроможності фірми за рахунок зміни обсягу продажів

	2	3	4
	Кмз - коефіцієнт маркетингових витрат	Витрати на маркетингову діяльність / загальна сума витрат на виробництво і реалізацію	Показує всі витрати компанії, необхідні для здійснення маркетингової діяльності
інвестиційна стійкість	Діок - коефіцієнт інвестицій в основний капітал	Обсяг коштів, інвестованих в основний капітал / загальна сума інвестованих коштів	Показує частку інвестицій в основний капітал в загальному обсязі інвестованих коштів
	К _{НДДКР} - коефіцієнт інвестицій в НДДКР	Обсяг коштів, інвестованих в НДДКР / загальна сума інвестованих коштів	Показує частку інвестицій в НДДКР у загальному обсязі інвестованих коштів
	Кфі - коефіцієнт фінансових інвестицій	Обсяг фінансових інвестицій / загальна сума інвестованих коштів	Показує частку фінансових інвестицій в загальному обсязі інвестованих коштів
Соціальна стійкість	Кпк - коефіцієнт плинності кадрів	Кількість звільнених співробітників / середньооблікова чисельність співробітників	Характеризує рух персоналу в штат або зі штату організації.
	Тзп - темп зростання середньої заробітної плати	Середня заробітна плата звітного періоду / середня заробітна плата попереднього періоду	н / д
	Кпром - відношення середньої місячної зарплати на підприємстві до середньої місячної зарплати по промисловості	Середньомісячна заробітна плата звітного періоду / середньомісячна заробітна плата по промисловості в цьому ж періоді	Характеризує ступінь фінансового благополуччя працівників

Продовження табл. 1.1

	2	3	4
	Ктр - коефіцієнт виробничого травматизму	Розраховується як загальна кількість травм з тимчасовою втратою працездатності, що припадають на 200 тис. відпрацьованих годин.	Відображає частоту нещасних випадків на виробництві. Цей показник допомагає оцінити ефективність ініціатив з охорони праці та промислової безпеки, а також контрольних заходів на виробничих майданчиках
екологічна стійкість	Кприр - коефіцієнт природоохоронних заходів	Число природоохоронних заходів за період / загальна кількість заходів за період	Показує, яку частку природоохоронні заходи займають в загальній кількості заходів
	Кос - коефіцієнт забруднення навколишнього середовища	Кількість забруднюючих речовин, що викидаються підприємством / об'єм повітря в атмосфері	Показує, на скільки шкідливо вплив підприємства для атмосфери. Приблизна величина
	Конс - коефіцієнт витрат на охорону навколишнього середовища до чистого прибутку	Витрати на природоохоронні заходи звітного періоду / величина чистого прибутку в звітному періоді	Показує, скільки від чистого прибутку підприємство вкладає в природоохоронні заходи

Після розрахунку всіх коефіцієнтів і показників таблиці 1.1 визначаються узагальнені показники економічної, екологічної та соціальної стійкості за формулами, які відображені в табл.1.2.

Таблиця 1.2 - Розрахунок інтегральних показників видів стійкості

Інтегральний показник економічної стійкості		$УЕ = \sum_{n=1}^5 a_n * Y_n$
узагальнений показник фінансової стійкості		$ФС = \sqrt[7]{K_{пл} * K_{фз} * K_{ав} * K_{фв} * K_m * M_{вк} * K_{зок}}$
узагальнений показник виробничої стійкості		$ВС = \sqrt[3]{K_{фн} * K_{рен} * B}$ (1.2)
узагальнений показник організаційної стійкості		$ОС = \sqrt{K_{еу} * K_{пу}}$ (1.3)
узагальнений показник маркетингової стійкості		$МС = \sqrt[3]{K_p * K_{зоп} * K_{мз}}$ (1.4)
узагальнений показник інвестиційної стійкості		$ІС = \sqrt[3]{K_{ві} * K_{ндкр}}$ (1.5)
Інтегральний показник соціальної стійкості		(1.6)
$Ус = \sqrt[4]{K_{пк} * K_{пром} * K_{тр} * T_{зп}}$		
Інтегральний показник екологічної стійкості		(1.7)
$Уекол = \sqrt[3]{K_{пр} * K_{ос} * K_{онс}}$		

Узагальнений показник стійкості розвитку ($Уоср$) промислових підприємств обчислюється як середня геометрична з інтегральних показників - економічної, екологічної, соціальної і ризикової стійкості [12, с. 236]:

$$Уосу = \sqrt[4]{Уе * Уекол * Ус * Ур} \quad (1.8)$$

Таким чином, в даний час склалося кілька ключових підходів для оцінки внеску бізнесу в сталий розвиток і підвищення корпоративної стійкості: стандарти і звітність в області стійкого розвитку, розрахунок індексів сталого розвитку та інтегральних оціночних показників (коефіцієнтів).

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ І ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЇ АТ «УКРТРАНСГАЗ»

2.1 Аналіз діяльності та структури АТ «Укртрансгаз»

Акціонерне товариство «Укртрансгаз» працює в сфері забезпечення діяльності українських підземних сховищ газу, та здійснює модернізацію та роботи по будівництву магістральних газопроводів. АТ «Укртрансгаз» входить до складу Групи Нафтогаз.

В своїй структурі підприємство має 12 підземними газосховищ які розташовані по всій території України. Їхня загальна місткість складає 31 млрд куб. м, що спів розмірно з обсягами ПСГ Італії, Франції, Угорщини та Австрії разом взятими. Такі потужності надають Україні значні можливості для залучення клієнтів зі зберігання газу, в тому числі європейських [14].

В цьому розділі проведена оцінка ефективності діяльності АТ «Укртрансгаз» з метою забезпечення корпоративної стійкості та виявлення поточної ситуації й розробки рекомендацій для даного товариства. Аналіз пройде в два етапи:

1 етап - якісний аналіз. Буде проведений аналіз діяльності АТ «Укртрансгаз» за наступними напрямками:

- стратегічне планування;
- відповідність організаційної структури цілям і завданням компанії;
- здійснення діалогу з зацікавленими сторонами.

2 етап - кількісний аналіз безпосередньо рівня стійкості з використанням методики інтегральної оцінки.

Оцінка діяльності передбачає широке охоплення тем, що впливають на даний напрямок. Тому цілком закономірним є не тільки кількісний аналіз із застосуванням показників, але і аналіз відповідності організаційної структури

та стратегічного управління компанії цілям і процесам в галузі сталого розвитку, які формулює для себе «Укртрансгаз».

Стратегічне планування

Стратегічна мета: «Становлення АТ «Укртрансгаз» як лідера серед глобальних енергетичних компаній за допомогою диверсифікації ринків збуту, забезпечення надійності поставок, зростання ефективності діяльності, використання науково-технічного потенціалу».

Місія: «Надійне, ефективне і збалансоване забезпечення споживачів природним газом, іншими видами енергоресурсів і продуктами їх переробки».

Принципи стійкості впроваджені в бізнес-стратегію. Виявлено всього 9 стратегічних напрямків представлених в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 - Стратегічні напрямки розвитку АТ «Укртрансгаз»

Напрямок стратегії	Відповідність елементу стійкого розвитку
<ul style="list-style-type: none"> - збереження місця в десятці найбільших в Україні компаній з видобутку рідких вуглеводнів; - продовження зростання; - максимізація вартості кожного бареля шляхом ефективного управління всім ланцюжком створення вартості; - лідерство по поверненню коштів на вкладений капітал; - ефективне управління портфелем проектів / активів, орієнтоване на максимізацію прибутку; - лідерство в області ефективності, технологічності і безпеки 	Економічна стійкість
<ul style="list-style-type: none"> - турбота про людей 	Соціальна стійкість
<ul style="list-style-type: none"> - забезпечення екологічної безпеки 	Екологічна стійкість

З 2015 року досягнення компанії в даній області оцінюються за ключовими показниками ефективності, які розроблені по кожному із

стратегічних напрямків. Ключові показники ефективності зі стратегічного напрямку «Турбота про людей» представлені в табл. 2.2.

Таблиця 2.2 - Ключові показники ефективності в галузі сталого розвитку АТ «Укртрансгаз»

Показник	Розрахунок	Значення для стратегії	Динаміка								
Коефіцієнт частоти смертельних випадків на виробництві (FIFR)	Розраховується як кількість смертельних випадків, що припадають на 200 тис. відпрацьованих годин	FIFR є ключовим показником відповідальної Політики в області охорони праці і промислової безпеки. Робота щодо поліпшення цього показника займає центральне місце в діяльності товариства	<p>FIFR</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Рік</th> <th>FIFR</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2017</td> <td>0.041</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>0.046</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>0.021</td> </tr> </tbody> </table>	Рік	FIFR	2017	0.041	2018	0.046	2019	0.021
Рік	FIFR										
2017	0.041										
2018	0.046										
2019	0.021										
Коефіцієнт виробничого травматизму (LTIFR)	Розраховується як загальна кількість травм з тимчасовою втратою працездатності, що припадають на 200 тис. відпрацьованих годин	Відображає частоту нещасних випадків на виробництві. Цей показник допомагає оцінити ефективність ініціатив щодо охорони праці та промислової безпеки, а також контрольних процедур на виробничих майданчиках	<p>LTIFR</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Рік</th> <th>LTIFR</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2017</td> <td>0.163</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>0.112</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>0.172</td> </tr> </tbody> </table>	Рік	LTIFR	2017	0.163	2018	0.112	2019	0.172
Рік	LTIFR										
2017	0.163										
2018	0.112										
2019	0.172										
Плинність кадрів (%)	Розраховується як кількість звільнених постійних співробітників у відсотках від загального числа співробітників (за винятком звільнених в рамках скорочення і переведених до іншого роботодавця)	Відображає здатність АТ утримувати співробітників і є ключовим напрямком в реалізації стратегії привабливого роботодавця	<p>Плинність кадрів</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Рік</th> <th>Плинність кадрів (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2017</td> <td>4.1</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>4.8</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>5.7</td> </tr> </tbody> </table>	Рік	Плинність кадрів (%)	2017	4.1	2018	4.8	2019	5.7
Рік	Плинність кадрів (%)										
2017	4.1										
2018	4.8										
2019	5.7										

Продовження табл.2.2

Показник	Розрахунок	Значення для стратегії	Динаміка								
Середній рівень річної зарплати (тис. грн.)	Фонд оплати праці за рік, поділений на середню чисельність співробітників в основному виробничому підрозділі	Визначає, наскільки АТ конкурентоспособна на ринку праці і наскільки ефективно може залучати та утримувати кваліфікований персонал	<p>Середній рівень річної зарплати в тис. грн</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Рік</th> <th>Середній рівень річної зарплати (тис. грн.)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2017</td> <td>138</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>145</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>130</td> </tr> </tbody> </table>	Рік	Середній рівень річної зарплати (тис. грн.)	2017	138	2018	145	2019	130
Рік	Середній рівень річної зарплати (тис. грн.)										
2017	138										
2018	145										
2019	130										
Соціальні інвестиції (тис.грн)	Загальний обсяг витрат на соціальні проекти, включаючи благодійність, спорт і розвиток соціальної інфраструктури	Рівень соціальних інвестицій демонструє важливість ролі АТ у розвитку територій присутності	<p>Соціальні інвестиції</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Рік</th> <th>Соціальні інвестиції (тис. грн.)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2017</td> <td>38</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>38</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>45</td> </tr> </tbody> </table>	Рік	Соціальні інвестиції (тис. грн.)	2017	38	2018	38	2019	45
Рік	Соціальні інвестиції (тис. грн.)										
2017	38										
2018	38										
2019	45										

Аналіз показників показує, що в компанії розроблені конкретні, продумані показники, які доводяться до стейкхолдерів. Вони дозволяють чітко оцінити досягнуті результати в тому чи іншому стратегічному напрямку діяльності. Більш того, такий підхід до планування показників (методика розрахунку, значимість, відображення динаміки) виключає різне трактування користувачами інформації. Незважаючи на це, компанія веде оцінку від досягнутого, так як в звітах не розкриваються середньо- і довгострокові цілі компанії і відсутні цільові значення КПЕ.

Ризик-менеджмент вбудований в бізнес-стратегію компанії. З метою сприяння якісних і ефективних рішень управління ризиками, компанія виділяє ряд нефінансових ризиків, від операційних і маркетингових до екологічних і соціальних. Також компанія регулярно проводить моніторинг ризиків і вдосконалює діяльність по мінімізації їх впливу.

Взаємодія зі стейкхолдерами

Взаємодія із зацікавленими сторонами є найважливішою складовою політики стійкості будь-якої компанії. Така політика багато в чому орієнтується на інтереси та побажання стейкхолдерів, а тому необхідно створення ефективного механізму збору і обробки таких побажань, а також отримання зворотного зв'язку від стейкхолдерів [15].

Згідно зібраної інформації, в компанії на регулярній основі здійснюється діалог зі стейкхолдерами. АТ «Укртрансгаз» виділяє десять основних групи зацікавлених осіб - акціонери, інвестори, персонал, ділові партнери, державні та місцеві органи влади, зарубіжні регулятори енергетичних ринків, громадські та освітні організації, місцеві спільноти, ЗМІ, споживачі. АТ «Укртрансгаз» визначає відносно кожної головні аспекти діяльності, призводить основні напрямки діяльності і пояснює важливість кожної групи стейкхолдерів для компанії.

Також слід зазначити, що в рамках взаємодії зі стейкхолдерами вкрай важливий чесний і відкритий діалог. Компанія розуміє це, і використовує зрозумілі для споживачів інформації коефіцієнти, індекси і КПЕ. АТ «Укртрансгаз» публікує чесні і відкриті дані, пояснюючи причину погіршення показників або посилення негативного впливу на природу, пропонуючи методи поліпшення ситуації. Такий підхід створює довіру компанії з боку зацікавлених осіб, що є запорукою сталого розвитку. Інформування стейкхолдерів здійснюється за допомогою стандартного звіту.

За результатами якісного аналізу діяльності компанії можна зробити висновок, що АТ «Укртрансгаз» відноситься до тих компаній, які інтегрували принципи сталого розвитку в бізнес-стратегію, основним орієнтиром є досягнення стратегічних цілей з орієнтацією на інтереси стейкхолдерів. При цьому виділені деякі недоліки, рекомендації щодо вдосконалення яких розроблені в наступному розділі.

2.2 Інтегральна методика оцінки рівня корпоративної стійкості компанії АТ «Укртрансгаз»

За методикою інтегральної оцінки було проведено дослідження АТ «Укртрансгаз» за даними звітів і матеріалів з офіційного сайту компанії за період 2017-2019 рр.

В таблицях 2.3-2.10 наведені узагальнені показники фінансової, виробничої, маркетингової та інвестиційної стійкості.

Таблиця 2.3 - Узагальнений показник фінансової стійкості

Коефіцієнт	2017	2018	2019
Кпл	2,022	1,636	1,859
Кфз	1,421	1,383	1,522
Кав	0,750	0,727	0,704
Кфв	0,332	0,384	0,521
Км	0,504	0,395	0,390
МВК	1,321	1,384	1,412
Кзок	0,138	0,231	0,229
Узагальнений показник фінансової стійкості, ФС	2,138	2,138	2,146

Таблиця 2.4 Узагальнений показник виробничої стійкості

Коефіцієнт	2017	2018	2019
Кфн	0,913	0,913	0,913
В	1,276	1,276	1,276
Крен	0,489	0,541	0,649
Узагальнений показник виробничої стійкості, ВС	0,833	0,861	0,913

Таблиця 2.5 - Узагальнений показник маркетингової стійкості

Коефіцієнт	2017	2018	2019
Кмз	0,502	0,501	0,082
Кзоп	1,046	1,01	1,029
Кр	0,11	0,13	0,12
Узагальнений показник маркетингової стійкості, МС	0,387	0,393	0,217

Таблиця 2.6 - Узагальнений показник інвестиційної стійкості

Коефіцієнт	2017	2018	2019
Дік	0,52	0,48	0,52
К _{НДДКР}	0,01	0,01	0,01
Кфі	0,987	0,952	0,987
Узагальнений показник інвестиційної стійкості, ІС	0,21	0,19	0,21

Інтегральний показник економічної стійкості знаходиться з використанням всіх вище розрахованих узагальнених показників за формулою[16]:

$$Y_{\Sigma} = \sum_{n=1}^4 a_n * Y_n \quad (2.1)$$

де - вага n-го узагальненого показника стійкості в інтегральному показнику,

певний методом експертних оцінок;

- n-й узагальнений показник відповідно фінансової, ринкової, організаційної, виробничої техніко-технологічної та інвестиційної стійкості; n - число узагальнених показників, що визначають вид стійкості.

Коефіцієнт значущості може бути розподілений так: 0,3; 0,3; 0,25; 0,15 відповідно для фінансової, виробничої, маркетингової та інвестиційної стійкості.

Маючи необхідні дані, розрахуємо економічну складову стійкості (Табл. 2.7)

Таблиця 2.7 - Економічна стійкість

Показник	2017	2018	2019
фінансової стійкості	2,098	2,098	1,967
виробничої стійкості	0,833	0,861	0,913
маркетингової стійкості	0,387	0,393	0,217
інвестиційної стійкості	0,21	0,19	0,21
Узагальнений показник економічної стійкості, U_e	1,007	1,014	0,949

У табл. 2.8 і табл. 2.9 наведені розрахунки показників соціальної та екологічної стійкості (відповідно).

Таблиця 2.8 - Соціальна стійкість

Коефіцієнт	2017	2018	2019
Тзп	1,07	1,06	0,89
Кпк	1,52	1,45	1,43
Ктр виробничого травматизму	0,16	0,11	0,17
Узагальнюючий показник соціальної стійкості, U_c	0,64	0,55	0,60

Таблиця 2.9 - Екологічна стійкість

коефіцієнт	2016	2017	2018
Допр	0,36	0,38	0,40
Доос	0,93	0,90	0,84
Доз	0,45	0,45	0,46
Узагальнюючий показник екологічної стійкості, $U_{eкол}$	0,533	0,536	0,538

Визначивши економічну, соціальну і екологічну складові, знайдемо комплексний показник сталого розвитку (табл. 2.10).

Таблиця 2.10 - Комплексний показник сталого розвитку АТ «Укртрансгаз»

Вид стійкості	2017	2018	2019
Інтегральний показник економічної складової сталого розвитку, U_e	1,007	1,014	0,949
Інтегральний показник соціальної складової сталого розвитку, U_c	0,639	0,553	0,600
Інтегральний показник екологічної складової сталого розвитку, U_{eol}	0,533	0,536	0,538
Комплексний показник сталого розвитку, U_{osu}	0,700	0,670	0,674

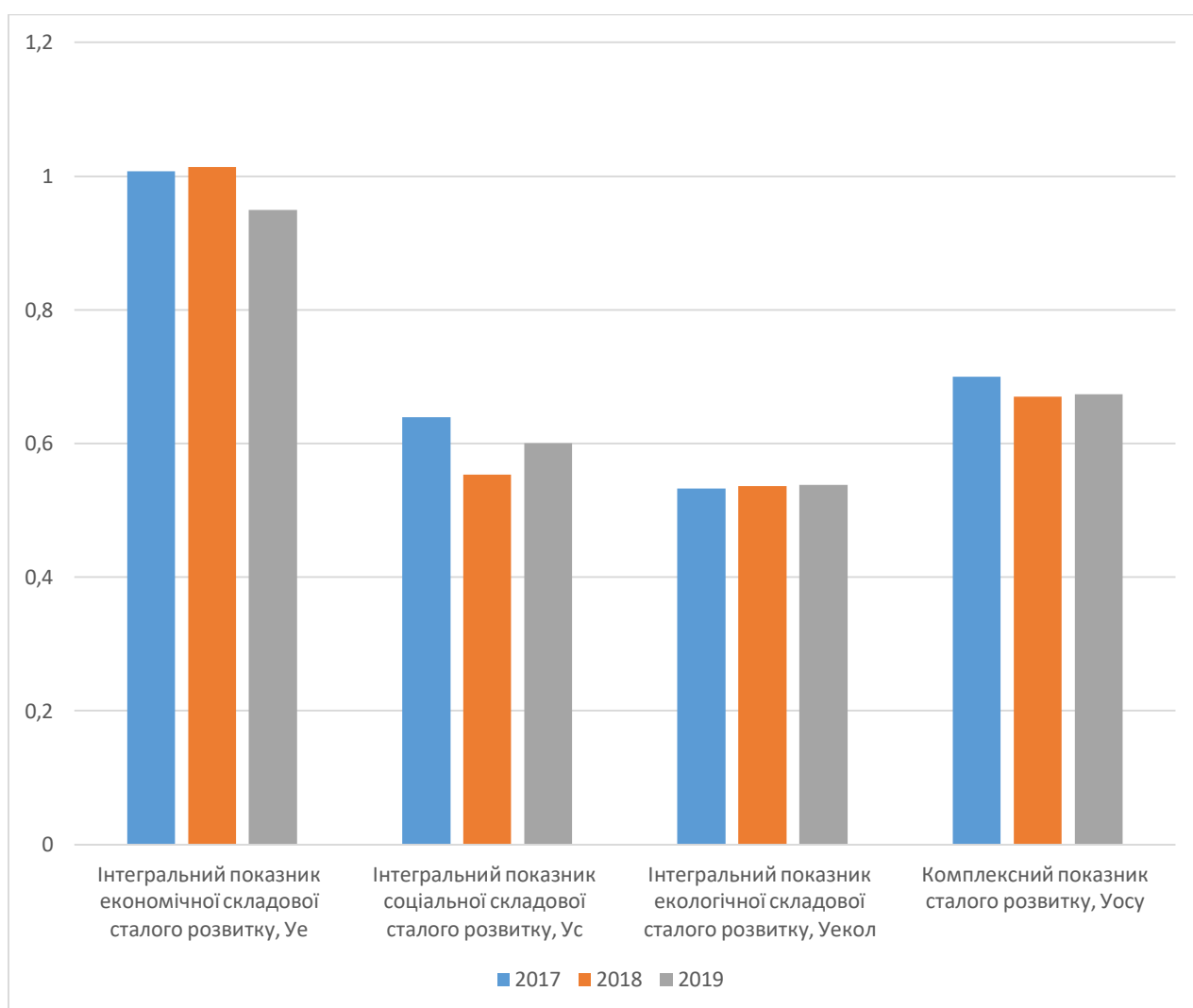

Рисунок 2.1 Показники сталого розвитку АТ «Укртрансгаз»

Проведені розрахунки свідчать про те, що рівень стійкості підприємства АТ «Укртрансгаз» стабільний і відповідає середньому сталому розвитку (відповідно до шкали оцінок, табл. 2.10).

Найбільш стійкий стан підприємства було в 2017 році. Комплексний вплив вплинув на зниження інтегральних показників на 2019 рік. Через що показник сталого розвитку опустився до значення в 0,674. Підприємству рекомендується звернути увагу на екологічні і соціальні складові і приділити належну увагу охороні навколишнього середовища і розвивати колектив, підвищуючи умови праці.

На підприємстві існує резерви для підвищення рівня сталого розвитку, не дивлячись на складні економічні умови, в 2019 році компанія почала більше уваги приділяти заходам соціальної спрямованості, підвищивши свою соціальну стійкість і загальний рівень.

РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ СТРУКТУРИ

3.1 Рекомендації щодо підвищення корпоративної стійкості

В результаті проведеного аналізу, що включає якісну і кількісну оцінку, можна зробити висновок про середній рівень стійкості аналізованої компанії. Аналізуючи складові інтегрального показника можна відзначити, що економічна стійкість превалує, що можна пояснити, так як АТ «Укртрансгаз», забезпечуючи економічну стійкість, отримання прибутку може забезпечити і соціально-екологічну стійкість.

За результатами якісного аналізу управління діяльністю в галузі УР компанії АТ «Укртрансгаз» було сформульовано ряд рекомендацій:

1. За ключовими показниками ефективності.

В АТ «Укртрансгаз» розроблені конкретні, зрозумілі стейкхолдерам показники ефективності. Незважаючи на це, компанія не розкриваються коротко- і середньострокові цілі компанії і відсутні цільові значення КПЕ. Тому для підвищення ефективності в галузі управління, рекомендується формулювати коротко-і середньострокові цілі. А також крім всієї інформації, що розкривається по КПЕ, рекомендується розкривати цільові значення кожного показника ефективності і оцінювати їх досягнення.

2. Взаємодія зі стейкхолдерами

У даній області рекомендується, насамперед, інформувати стейкхолдерів за допомогою застосування більш нових і сучасних технологій, крім стандартного звіту. Йдеться про створення мультимедійних платформ, мобільних додатків і інших способів донесення інформації, які були б більш цікаві і зручні для зацікавлених сторін. Даний напрямок розвитку відповідає трендам, виділеним в якості перспективних. Можна також створити механізм інформування стейкхолдерів про проекти в процесі виконання і надавати дані

про поточну ситуацію і результати моніторингу діяльності в режимі реального часу.

Також при взаємодії із зацікавленими сторонами було б корисно розкривати інформацію щодо заходів, які проводить компанія щодо тієї чи іншої групи.

3. Підсумки оцінки рівня розвитку

За результатами аналізу на 2 етапі були виявлені «слабкі сторони» компанії, а саме екологічне і соціальне спрямування діяльності. Підприємству рекомендується звернути увагу на дані і приділяти більшу увагу охороні навколишнього середовища, розвитку колективу, підвищення рівня умов праці та оплати. Також слід оцінити за важливістю для стейкхолдерів заходи і програми цих областей, скорегувати їх, підвищивши рівень розвитку.

4. Маркетингова стійкість

За результатами дослідження було виявлено що показник маркетингової стійкості значно знизився в порівнянні з минулими роками, через зниження витрат на маркетингову діяльність. Рекомендується звернути увагу на даний показник і приділити більше значення маркетингової діяльності, сучасним технологій просування і позиціонування.

5. Відображення в бізнес-моделі внеску в реалізацію Цілей сталого розвитку

Бізнес-модель - одне з найважливіших графічних описів того, як компанія створює вигідні умови стейкхолдерам [17, с.13]. АТ «Укртрансгаз» відображає в бізнес-моделі внесок в сталий розвиток, але інформація, представлена в ній недостатньо повно показує створення цінності за рахунок внеску саме в сталий розвиток. Рекомендується більш детально розписувати внесок в охорону навколишнього середовища та соціальні інвестиції.

6. За результатами дослідження рівня інвестицій в НДДКР

У даній області рекомендується збільшити інвестиції в НДДКР для підвищення ефективності власних розробок, що в перспективі дозволить

скоротити витрати компанії після впровадження нововведень, а також збільшити швидкість обігу капіталу, вивести новий продукт або послугу на ринок, знизивши ризики.

3.2 Алгоритм підвищення корпоративної стійкості

Структурними генераторами постійного розвитку підприємства є фактори виробництва, які характеризуються чисельністю та якістю вживаних ресурсів. Залежно від того, які чинники впливають на економічне зростання, розпізнають екстенсивний і інтенсивний шляхи економічного розвитку. При екстенсивному формуванні підвищення обсягів виробництва відбувається за рахунок зростання числа властивостей продукції. Посилений шлях економічного розвитку характеризується поліпшенням технології і техніки та збільшенням якості найважливіших виробничих факторів. Для досягнення потрібної величини стабільного розвитку підприємство зобов'язане забезпечити резерв стабільності, за рахунок вдосконалення підсумків діяльності, застосовуючи в більшості посилені фактори виробництва [20].

Сталий розвиток виробництва базується на результативності управлінської політики компанії, яка використовує директиву і застосування модернізованого постачання і сучасних технологій. Постійний розвиток ринкової функціональної області охоплює результативну маркетингову стратегію, проведення дієвих рекламних компаній, розробку і підвищення асортименту продукції, введення інновацій. Сталість фінансової підсистеми характеризується індикаторами рентабельності, що є найбільш значними показниками фінансового стану підприємства. Втілення в життя процесу постійного розвитку будь-якого підприємства є певні аналогічні дії, звернені на рішення проблем стабільності підприємства. Найважливішим завданням керівництва стає розробка стратегії, яка передбачає майбутній постійний розвиток підприємства, а слідом за тим поетапне здійснення і внесення

корективів в уже обрану стратегію, з підтримкою управління і короткострокового планування [21, с.236].

Залежно від специфіки економічної діяльності підприємства необхідно виділити всі значущі функціонують підсистеми, які безпосередньо впливають на його загальну стійкість.

В процесі управління економічною стійкістю підприємства першочерговим завданням є виявлення різного роду факторів, які впливають на його функціональність і ефективність, і, в той же час використовувати їх вплив в потрібних для підприємства напрямках.

Головною метою є перетворення що позитивно впливають на економічну стійкість факторів. Тому є необхідним формування алгоритму стабільного розвитку підприємства, який виступає в якості нової системи, його межелементних зв'язків, зосередженої на підйом його стабільності і функціональності.

Суть алгоритму економічної стійкості підприємства полягає в тому, що кожне підприємство є відкритою системою, на яку впливають фактори внутрішнього і зовнішнього середовища. Створення даного алгоритму має базуватися на системному підході. Кожна господарська діяльність являє собою комплект залежностей, їх втілення в життя, підтримку і розвиток сформованих зв'язків[22].

Розвиток алгоритму економічної стійкості підприємства має реалізовуватися на базі наступних факторів:

- єдність - взаємопов'язаність і підпорядкованість всіх елементів системи;
- комплексність - врахування всіх передбачуваних факторів впливу;
- безперервність - врегулювання впливу по межі надходження свіжої інформації, здійснення процесу регулювання повинен мати стійкий характер;
- адекватність - відповідність системи закономірною реальності [23,с.3].

Алгоритм економічної стійкості підприємства розглядається як комплексний організаційно-господарський механізм, будова якого складається з інформаційної діяльності та всіх вищевикладених підсистем.

Підводячи підсумок всьому вищесказаному хотілося б відзначити, що до основних заходів забезпечення економічної стійкості можна віднести задоволення попиту споживачів, якість готової продукції, оптимальний обсяг продажів. Регулярний контроль над підвищенням виробництва забезпечує виконання основних цілей виробничого процесу підприємства і є гарантом економічної стійкості. Підприємство також має бачити стратегічне майбутнє свого стану. В цілому забезпечення стабільного розвитку без такого важливого елементу, як стійкість підприємства неможливо.

ВИСНОВКИ

В даний час концепція і поняття корпоративної стійкості розуміються «не тільки як підхід компанії до забезпечення свого довгострокового розвитку, а й як область теорії і практики, за допомогою яких компанії і інші бізнес-організації працюють над підвищенням життєздатності екосистем, спільнот і економіки». У зв'язку з цим компанії прагнуть забезпечити свою стабільність, конкурентоспроможність і інвестиційну привабливість, тобто корпоративну стійкість підприємства.

Одним із завдань даної роботи було оцінити ефективність діяльності компанії АТ «УКТРАНГАЗ» в області довгострокової стійкості.

Аналіз проводився в два етапи:

1 етап - якісний аналіз діяльності, який походив по декількох напрямках;

2 етап - кількісна оцінка компанії із застосуванням інтегральної методики оцінки, що враховує різні коефіцієнти і показники в рамках «триєдиного підсумку» - економічної, соціальної та екологічної діяльності.

Даний підхід дозволяє ефективніше підійти до оцінки і виявити можливі проблеми. В результаті аналізу було виявлено недоліки в політиці компанії АТ «УКТРАНГАЗ» та запропоновані рекомендації для підвищення корпоративної стійкості. Наприклад, за ключовими показниками ефективності, взаємовідносинах із зацікавленими сторонами, інвестицій, включаючи області стратегічного управління.

Проведені розрахунки свідчать про те, що рівень стійкості підприємства АТ «Укртрансгаз» стабільний і відповідає середньому сталому розвитку. Аналізуючи складові інтегрального показника можна відзначити, що економічна стійкість превалює, що можна пояснити, так як АТ «Укртрансгаз», забезпечуючи економічну стійкість, отримання прибутку може забезпечити і соціально-екологічну стійкість.

Найбільш стійкий стан підприємства було в 2017 році. Комплексний вплив вплинув на зниження інтегральних показників на 2019 рік. Через що показник сталого розвитку опустився до значення в 0,674. Підприємству рекомендується звернути увагу на екологічні і соціальні складові і приділити належну увагу охороні навколишнього середовища і розвивати колектив, підвищуючи умови праці.

На підприємстві існує резерви для підвищення рівня сталого розвитку, не дивлячись на складні економічні умови, в 2019 році компанія почала більше уваги приділяти заходам соціальної спрямованості, підвищивши свою соціальну стійкість і загальний рівень.

Також за результатами виконаної роботи можна сформулювати ряд висновків.

По-перше, створення чітких і вимірюваних цілей є необхідністю для ефективної роботи в умовах стабільної стійкості. Особливо важливо розкривати не тільки середньострокові і короткострокові цілі, але і довгострокові цілі.

По-друге, досягнення ефективного розвитку нездійснено без постійного діалогу та взаємодії із зацікавленими сторонами, аналізу їх інтересів і отримання зворотного зв'язку.

Отримані результати можуть послужити основою для подальших досліджень і розробок в даній області. Зокрема, в якості вихідного матеріалу для нових методик оцінки розвитку підприємства або більш глибокого аналізу впливу реалізації сталого розвитку на економічні, соціальні та екологічні показники результативності діяльності компаній, особливо в довгостроковому періоді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ареф'єва О. В., Городянська Д. М. Економічна стійкість підприємства: сутність, складові та заходи з її забезпечення. *Актуальні проблеми економіки*. 2008. №8(86). С. 83-90.
2. Василенко В. А. Менеджмент устойчивого розвитку підприємства: монографія .К.: ЦУЛ, 2005. 648 с
3. Іванов В. Л. Управління економічною стійкістю промислових підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктор екон. наук: спец. 08.00.04 „Економіка та управління підприємствами” (за видами економічної діяльності) . Луганськ, 2016. 36 с
4. Амбарцумян А.К. Порівняння стратегій нафтових компаній і оцінка їх ефективності. *Світова економіка і міжнародні економічні відносини. Економічні науки*. 2017. № 7. С. 358-367.
5. Андерсен Б. Бизнеспроцессы. Инструменты совершенствования: Пер. с англ. Науч. ред. Ю. П. Адлер. М. : РИА «Стандарты и качество», 2003. 272 с.
6. Грішнова О. А., Березюк К. М. Інноваційні аспекти розвитку корпоративної екологічної відповідальності. *Теоретичні та прикладні питання економіки*. 2015. Вип. 2 (31). С. 20-28
7. Скриньовський Р.М.,Максимчук Я.С., Харук К.Б. Діагностика економічної стійкості підприємства і роль інформації та комунікації в контексті стійкості динамічної рівноваги, функціонування та розвитку. *Проблеми економіки*. № 3 . 2015 URL: http://www.problecon.com/export_pdf/problems-ofeconomy-2015-3_0-pages-162_168.pdf (дата звернення 12.04.2021)
8. Хомяченкова Н.А. Механизм интегральной оценки устойчивости развития промышленных предприятий: автореф. дис... канд. экон. наук. М., 2011. С.24.

9. Матушевська О. Сутність та види економічної стійкості промислового підприємства. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2011. Вип. 2 (5). 56-63 с.
10. Герєга О.В. Економічна стійкість підприємства та шляхи її реалізації. *Інноваційна економіка*. №5(43). 2015. 57-59 с.
11. Безуглова Т.В. «Економічна стійкість» та «фінансова стійкість». *«Молодий вчений»*. №3 (06). 32-34 с. URL: [http://irbisbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/molv_2_014_3\(06\)__8.pdf](http://irbisbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/molv_2_014_3(06)__8.pdf) (дата звернення 29.04.2021)
12. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий аналіз : [підручник] К.: Центр учбової літератури, 2012. 392 с.
13. Аверіна О.І., Гудкова Д.Д. Аналіз і оцінка сталого розвитку підприємства. *Актуальні проблеми гуманітарних та природничих наук*. 2016. №1-3. С. 10-19.
14. Сайт компанії АТ "Укртрансгаз" URL: <https://utg.ua/utg/about-company/utg-today/> (дата звернення 1.05.2021)
15. Щегольська О. Реінженіринг бізнес-процесів – необхідність в умовах динамічного ринку/ Управління компанією. URL: <http://www.management.com.ua/bpr/bpr001.html>. (дата звернення 3.05.2021)
16. Галюк Л. Інтегрована оцінка економічної стійкості розвитку газорозподільних підприємств/ Галицький економічний вісник. 2012. № 2(35). С.145-154.
17. Сергєєва О. В. Управління економічною стійкістю торговельного підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 „Економіка та управління підприємствами” (за видами економічної діяльності) . Донецьк, 2013. 20 с.
18. Бобровська О. Методологічні засади використання технології бенчмаркінгу в стратегічному аналізі й прогнозуванні розвитку регіонів.

Збірн. наук. праць Дніпр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна «Проблеми економіки транспорту». 2015. №5. С. 7–14.

19. Чеберячка С.В. Основні фактори, які впливають на фінансову стійкість підприємства – УАБС НБУ. *Економічні науки*. №1 URL: <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8890/1/Cheberyachka.pdf>

20. Коробов М.Я. Фінанси промислового підприємства : [підручник] К. : Либідь, 1995. 160 с.

21. Шаповал В. М. Соціальна відповідальність бізнесу в структурі управління економікою: монографія. Д. : Державний ВНЗ «Національний гірничий університет, 2011. 357 с.

22. Гугля А.А. Стейкхолдерських підхід до забезпечення сталого розвитку бізнесу. *Вісник НГІЕІ*. 2015. № 3 (46). С. 33-37.

23. Зиннатуллина, Е.Р. Основні фактори, що визначають сталий розвиток компаній. *Інноваційна наука*. 2015. № 3. С. 2-6.